

Mamy Oskara

Jan Szymański jako twórca muzyczny doceniany jest nie tylko za unikatowość i bogactwo prezentowanego repertuaru łowickiego, ale także za niespotykaną precyzję i czystość brzmienia. Jego nienaganną technikę, płynność gry i cechy stylu wykonawczego przejęte od starszych pokoleń muzyków nagradzało wielokrotnie jury festiwali i konkursów, honorując go m.in. Basztą na Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym w 2022.

Pierwsze skrzypce otrzymał od chrzestnej w 1957 roku. Jego metodą nauki było podsłuchiwanie muzyków grających na weselach i zabawach wiejskich, a następnie odtwarzanie zapamiętanych melodii na własnym instrumencie. Pierwszy raz na weselu zagrał na skrzypcach w wieku 14 lat. Wraz ze zmianą muzycznych trendów, by w dalszym ciągu móc grać na zabawach, sam nauczył się grać na klawirze i saksofonie. Od dziecka grał także na organkach oraz bębnie ze stalką.

W repertuarze Jan Szymański ma przede wszystkim oberki, kujawiaki, kujony i polki łowickie oraz – uznawane za najcenniejsze – łowickie oberki „wolniejsze” i „dokładane” (3- lub 4-częściowe). Odnosił wiele sukcesów, występując na scenach w całej Polsce i prezentując na nich muzykę z okolic Łowicza. Grał w kapeli m.in. z Czesławem Kocembą, Józefem Kucińskim, Stanisławem Baranowskim, Zenonem Wawrzynem, Stanisławem Barczakiem, Grzegorzem Kochankiem, Stefanem Winnickim, Andrzejem Szymańskim, Mateuszem Czajką i Tomaszem Czajką. Od 1970 roku prezentował się na festiwalu w Kazimierzu, za każdym razem zdobywając najwyższe miejsca (1970, 1987, 2002, 2019, 2022). Jego działalność muzyczna to także grywanie do tańca. W 2016 roku wystąpił z Czesławem Kocembą na Festiwalu Wszystkie Mazurki Świata, a w 2021 roku na festiwalu „5 Minut dla Oberka” organizowanym przez Łódzki Dom Kultury. W 2017 roku razem z Kapelą Ludową „Borynioki” z Lipiec Reymontowskich nagrał płytę „Oj, śpiewom jo se, śpiewom”.

Jan Szymański kultywuje tradycyjną muzykę łowicką, grając solo lub w kapeli na dożynkach, zabawach i potańcówkach (z różnymi muzykami), prowadząc warsztaty i regularne zajęcia dla stałych uczniów czy grając od 1993 roku jako skrzypek w kapeli w Amatorskim Zespole Regionalnym im. Wł. St. Reymonta w Lipcach Reymontowskich. Z zespołem tym reprezentował region łowicki m.in. w Austrii, na Litwie, na Słowacji, we Francji i w Niemczech. Swoją muzyką uświetnia regionalne uroczystości, festiwale i konkursy; towarzyszy ludowym obrzędom i widowiskom. Jan Szymański kultywuje także unikatowy w skali ogólnopolskiej zwyczaj barabanienia podczas łowickich procesji będących częścią uroczystości kościelnych m.in. w czasie Rezurekcji, Bożego Ciała, odpustu parafialnego (8 września), czy I niedzieli miesiąca (od Wielkanocy do października). Bęben, na którym gra pochodzi z 1948 roku.

Nagrania muzyki Jana Szymańskiego znajdują się w archiwach m.in. TVP, Polskiego Radia i Łódzkiego Domu Kultury (dokonywane m.in. przez Mariana Domańskiego czy Ewę Sławińską-Dahlig). Za szczególne zaangażowanie w kultywowanie i przekazywanie regionalnej, łowickiej kultury otrzymał najwyższe odznaczenia MKiDN.

Organizatorem Nagrody im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej” jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Konkurs oraz gala realizowane są przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca we współpracy z Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu i jego oddziałem – Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze. Fundatorami nagród finansowych są: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Samorząd Województwa Mazowieckiego. Patronem nagrody jest Oskar Kolberg (1814-1890), polski etnograf, folklorysta i kompozytor. Wyróżnienie przyznawane jest artystom tworzącym w dziedzinach sztuk plastycznych i rękodzieła, literatury, śpiewu, muzyki

instrumentalnej i tańca. Otrzymują je także badacze, popularyzatorzy oraz instytucje i organizacje dokumentujące i upowszechniające kulturę tradycyjną.

Uroczyste wręczenie nagród podczas gali na Zamku Królewskim w Warszawie odbędzie się 12 lipca 2023 roku. Wszyscy laureaci otrzymają Medale im. Oskara Kolberga projektu Anny Jarnuszkiewicz, a ponadto pamiątkowe dyplomy oraz nagrody finansowe.